

KIS KÁTÉ

A SZABADKŐMŰVESSÉGRŐL

GRÓSZ SÁNDOR dr.
AVATÓ BESZÉDÉVEL

KIADJA:
NEYEDSZÁZADOS JUBILEUMÁN
„RESURREXIT“ KASSAI SZABADKŐMŰVES PÁHOLY

ÁRA 3 KORONA

KOSICE, 1924.
„GLOBUS“ KÖNYVNYOMDA. LAPKIADÓ ÉS IRODALMI R.-T.

A SZABADKÖMŰVESSÉG KISKÁTÉJA.

Künn a világ vásári zajában általában téves nézetek forognak közszájón a szabadkőműves ségről. Vagy nagyon hatalmasnak hiszik és tőle származtatnak minden jót és — sajnos — minden rosszat, vagy egyszerűen lekicsinylik ás nagy gyermekek játékának tartják. Az első feltevés merőben téves, a második pedig átlátszóan tendenciózus ás hamis.

A számunk kicsiny, az anyagi erőnk vajmi kevés, de mégis erősek vagyunk, mert fegyverünk az igazság, védőbástyánk a tiszta erkölcs, vezérlő eszménk a szeretet. Ezzel a felkészültséggel küzd maroknyi csapatunk az emberi önzés, konokság és álnokság ellen a haladásért.

Tudatlanság és rosszakarat, sötétség és politikai méregkeverés a minden nap ember köré a hazugságok szövevényéből sürü hálót fontak úgy, hogy ennek likacsai alig tud keresztültörni az igazság napfénye és az úgynevezett köztudatban a legvakmerőbb hamisítások vannak elterjedve a szabadkőművest intézményről. Istantagadók, sőt istenkáromlók vagyunk, sötétként bujkálók, ellenségei az egyházi és világi hatalomnak, felforgatói a társadalomnak, megrontói minden isteni és emberi erkölcsnek, hitetlen tagadói minden jónak és szépnek, fizetett szolgái a pokolra való gonoszságnak.

A jámbor polgár, a tisztes hívő elrémül és keresztet vet magára, ha csak a nevünket hallja. Az elfogulatlan, tiszta igazság felvilágosító szavával megkíséreljük a tévhitek eloszlatását

Kazinczy Ferenc, a magyar nyelv újjáteremtője, akinek nemes arcéle nemcsak a Fekete Sas homlokzatát díszíti egyházi áldással, hanem mellszobra a cassai Resurrexit-páholy előcsar-

nokában int a jára, Aranka Györgyhöz intézett egyik levelében azt írja, hogy a köművesség kis karikát (kört) csinál a legjobb szívü emberekből és ebben az ember elfelejti a nagy világban lévő egyenetlenséget, és a páholyban a jónak szeretete dolgozik.

A hivatott költő, a kultúra úttörője és igaz ember e párral is találóan világít rá a kérdés lényegére.

A szabadkőművesség igazi lényege az egész emberi nem testvéri összetartozása. A mesterséges társadalmi eNentétek fölött kéül lenni egy minden ellentétet kiegyenlítő egységes emberi gondolatnak, amelynek alapja és végső célja az egész emberiség testvéri egysége.

A szabadkőművesség minden egyes nemzet körében önállóan szervezkedett és így természetesen alkalmazkodott a nemzeti sajáságokhoz. Ennél fogva lényegében nem lehet nemzetközinek mondani, hanem sokkal inkább egymáshoz kötődő emberi.

A szabadkőművesség célja: törekedni az egyén erkölcsi tökéletesedésére; embertársainkat erkölcsi érzésre nevelni; az önművelődés és tudás alapján a felvilágosodást terjeszteni.

A szabadkőművesség nem titkos társaság. Legalább is nem a szó közkeletű használatában.

A szabadkőművességnak vannak tételes törvényei, amelyek sohasem voltak elrejtve a nyilvánosság elől. A legrégebbi időktől kezdve egészen a mai napokig mutatót adunk a reánk nézve legfontosabb három törvénykönyvből, amelyek a leghívebben megvüágítják a szabadkőművesség igazi jelentőségét és szerepét.

A szabadkőművesség mai formájában 1717-ben alakult meg Angliában és egyik első nagy alakja, Anderson skót lelkész már 1723-ban kiadta a „Régi szabályok“-at. Ez az első alkotmány. Két évszázad viszontagságai után a szabadkőművesség alapelveiben ma is az Anderson művében lefektetett tanítások alapján áll.

Anderson állapítja meg, hogy a szabadkő-

műves sohasem lehet ostoba ateista, vagy vallástan libertinus.

A szabadkőműves hazájával és a hatóságokkal szemben engedelmességre van kötelezve. A szabadkőműves ne vegyen részt a béké és a nép jóléte ellen intézett felkelésekben.

Személyes, vallási és politikai vitát nem szabad behozni a páholyba. Határozottan ellenne vagyunk minden politikának — mondja Anderson — mert ez még sohasem szolgált a páholy jólétének előmozdítására és sohasem is fog szolgálni.

Prágában 1723-ban alakult meg az első páholy, Magyarországban pedig az 1740. év óta ismerik a szabadkőművességet és vannak lelkes követői a társadalom minden rétegéből.

A Magyarországi Szimbolikus Nagypáhoi alkotmányának első alaptörvénye, amelyet 1886 január 20-án 2223. sz. a. hagyott jóvá a magyar belügyminiszter, Pulszky Ferenc és Joannovics György aláírásával így fogalmazza meg a szabadkőművesség lényegét:

A szabadkőművesség filozófikus filantropikus és progresszív intézmény. Célja a közerkölcsiség, művelődés és felebaráti szeretet terjesztése és a jótékonyság gyakorlása. A szabadkőművesség kizárt köréből minden politikai és vallási kérdést és tagjait a hazai törvények tiszteletben tartására kötelezi.

A második alaptörvény a következőkben foglalja össze a szabadkőműves-szövetség alapelveit:

A szabadkőművesek szövetsége a felvilágosodás terjesztésére és a humanizmus megőrzésére és ápolására alakult testület, amelynek tagjai egymást testvéreknek tekintik és nevezik.

A szabadkőművesek és a páholyok magatartásának legfőbb zsinórmértéke a tisztán emberi erkölcsi törvény.

A szabadkőművesek szövetsége jóhírnevű, független férfiakat fogad be tagjaiul, akik testvériesen egyesülnek a szellemi és erkölcsi ne-

mesbülésre irányzott törekvésükben, minden tekintet nélkül fajra, nemzetiségre, vallásra, társadalmi helyzetre vagy politikai pártállásra.

A szabadkőműves minijén igaz meggyőződést tisztel és ezért a szabadkőművesek szabadon követhetik meggyőződésüket és azt az alkotmány korlátai között nyíltan kifejezhetik. A szabadkőművesek szövetsége megkívánja tagjaitól, hogyha nézeteik és állásaik különböznek is, egymást testvérekül tiszteljék és becsüljék.

A szabad-kőművesek szövetsége a lelkismereti, vallási -és a szellemi szabadság erkölcsi alapél veinek hódol és -kárhoztat minden kényezt. mely ezt a szabadságot veszélyezteti és bármely meggyőződésnek, hitnek vagy gondolkozásnak minden üldözését, valamint a felebáráti szeretettel ellenkező -minden törekvést.

A szabadkőművesek szövetsége tagjaitól hitvallást nem kíván: tisztei tagjainak vallási és politikai meggyőződését és kizár gyülekezeteiből minden vallási és politikai vitatkozást.

A szabadkőművesek szövetsége kötelezi tagjait, hogy engedelmeskedjenek hazájuk törvényeinek és gyakorolják az emberszeretetet.

A szabadkőművesek szövetsége, ennek törénete, elvei és célja'i nem titkosaiak: a szabadkőműves titok csak arra való, hogy a kölcsönös felismerést lehetővé tegye.

A szabadkőművesek szövetsége az emberi nem egyetemlegességén alapulván az egész emberiségre iparkodik kiterjeszteni a testvéri köteléket, amely a szabadkőműveseket a föld színén egyesíti és ezért tagjait a testvéri érzésnek szóval és jó példával való terjesztésére buzdítja.

A Lessing zu den drei Ringen nagypáholy, amelynek fönhatósága alatt most működnek és amelynek alapszabályait a prágai belügyminiszter 1922. június hó 20-án kelt 46.930. sz. leiratával hagyta jóvá, alaptörvényeiben az általános szabad-kőművesi alapelveket a következőben állapítja meg:

A szabadkőművesek szövetsége szabad és

jóhírnevű férfiaknak szellemi és erkölcsi nemesbülésre irányzott testületé, még pedig fajra, nemzetiségre, vallásra, társadalmi állásra és politikai pártállásra való tekintet nélkül. Hogy tagjait a humanistásra nevelje, kötelezi őket a lelkiismereti, vallási és gondolatszabadság követésére maguk között és mindenki vel szemben, a páholyokban és azon kívül. A nép nevelése és felvilágosítása, az ifjúság oktatása és a türelmetlenség leküzdése mellett a szabadkőművesség gondoskodik közhasznú intézmények alapításáról és felkarolásáról.

A szabadkőművészek szövetsége tagjaitól nem kíván meg semmiféle meghatározott hitvallást, tisztel minden becsületes meggyőződést és kárhoztatja a más meggyőződésen lévők üldözését.

A szabadkőműves kötelessége, hogy hazáia törvényeinek engedelmeskedjék és erejéhez képest szóval, írásban és tettel hozzá kell járulnia a belső béke fentartásához. Miután a szabadkőművesség a maga köréből kizár minden politikai és vallási kérdést, minden olyan határozat tilos, amely a tagokat egyéni szabadságukban korlátozhatná.

A szabadkőművesség története, általános alapelvei és célja nem titok. A szabadkőművésnek tilos azonban bizonyos jeleket és szokásokat, amelyek a kölcsönös felismerést lehetővé teszik, továbbá a szertartást és másoknak a szövetséghez való tartozását beavatatlanokkal közölni. Hasonlóképen a páholyok belső ügyeiről is hallgatásra van kötelezve az szabadkőműves.

Ezek az alkotmányos alapelvek, amelyekhez minden szabadkőműves legjobb igyekezetével ragaszkodik, a legvilágosabban cáfolyják a tudatosan terjesztett hazugságokat.

Már ezekből az alaptörvényekből is kiderül, hogy a szabadkőművesség szervezeténél fogva világszövetség ugyan, de nem hatalomra törekszik, hanem alapjában véve nem más, mint az egész emberiség testvéri összetartozásának

gondolatát megvalósítani törekvő emberek közössége.

A szabadkőművesek tisztelik a törvényt, mert ez a szabadság biztosítéka.

Csak a szellem fegyvereivel küzdenek a haladásért.

A páholy ajtaja társa van a felvilágosodás és haladás eszméi előtt, de ki van zárva onnan az előítélet és a hátramaradás szellege.

A páholyban nincs értéke a csillogásnak. Ott nem nézik az ember rangját, vagyoni állását, hanem csakis szellemi és erkölcsi értékét.

A páholy titokzatossága más világba vezet. Ez a más világ az idealizmus, a szeretet, a világosság országa.

De ez a más világ nem Igér sem csodákat, sem titkos ismereteket, a legkevésbbé pedig önző célok «kielégítését.

A szabadkőművesség valójában az igazság keresése és az önismerés felé haladás. Igazi humanizmusra törekszik. Azt akarja, hogy egyenkint és összesen a tiszta emberiességet fejlesszük ki önmagunkban.

Évszázadok teltek el és az eredeti céllkitörés ma is sértetlen: a szabadkőművesség fflozófikus, filantróptkus és progresszív célokat szolgáló intézmény maradt. A szabadkőművesség az emberiség nagy összefüggéseit keresi, tehát filozofikus intézmény, mert a nagy összefüggések csak a tudományok határhegyeiről nyílnak. De a határhegyekről egyúttal mészszerebbe látni és onnan nyomban szemünkbe ötlik az a mérhetetlen nyomor, amely a teremtés koronáját állták aljasítja. Ennek következtében a szabadkőművességnak filantróptkusnak kell lennie, hogy a könyeket fel száritsa, az esendőket talpra állítsa. A részletmunkánál azonban nem állhat meg, ezért szükségképen progresszív a szabadkőművesség, vagyis az általános emberi haladásra törekszik.

Humanista, filozóf és progresszív ez a munka, amely az egész emberiség nemesbüléséért folyik egymás fajára, nemzetiségrére, vallására.

politikai pártállására, vagyoni és társadalmi helyzetére való tekintet nélkül.

Künn a világban az emberek nem az elválasztó falak lerombolásán, hanem új elválasztó ialak emelésén dolgoznak. A szabadkőművesség szembe száll ezzel a törekvéssel. Tiszted minden igaz meggyőződést. Nézetek és vélemények lehetnek különbözők, de valamennyien testvérek vagyunk. Ne legyen kényszer, amely a lelkiismeret, a hit és a gondolat szabadságát korlátozza, ne legyen olyan törekvés, amely a felebaráti szeretettel meg nem egyez.

A szabadkőművesség műveli a jótékonyságot, de nem hivalkodva, hanem a nyomort enyhítve, nemzedékeket mentve. Céljait nem a társadalmi forradalom, hanem a társadalmi fejlődés utján kívánja elérni.

A minden nap élet zavaros, széthúzó, áldatlan hajszájában a szabadkőművesség elvonul a világ zajától és csöndben dolgozik.

De csak elérhető célokért küzd, és igazát nem elnyomással és legyőzéssel, hanem felvilágosítással és meggyőzéssel akarja kivívni.

Minden szabadkőműves összetartó békés szeretetben dolgozik az emberiség javára az elismerésre és a díjra való minden igény és remény nélkül.

Minden szabadkőműves megfogadja, hogy hazája törvényeit híven megtartja, az ember-szeretetnek szenteli magát, különbséget ember és ember közt nem ismer, — tiszteletben tartja mindenki meggyőződését.

A koradt, maradi rendszer képviselői azért gyűlölködnek, azért fenekednek a szabadkőművességre, mert tudják róla, hogy ebben az intézményben sorakozik fel az emberiség fiatal, haladó csapata, ök a régi kor emlékein rágódnak, mi a jövő tervezet rajzoljuk, ök félve zárkóznak el minden friss légáramlattól, mi pedig élet üdítő szellőjét fogjuk fel vitorláinkon, hogy hadd vigye előre, zöldelő, termékeny földekre az emberiség hajóját. Oda. ahol minden ember testvér, minden ember egyenlő jogokkal

bír, de ennek fejében minden ember érzi is a munka kötelességét, az emberi szolidaritás föl-emelő magasztos érzését, ahol nincsen kivált-ságos. ahol nincsen nyomorult koldus, ahol megelégedett jólét, testi és lelki egészség, mű-veltség, erkölcsössége az uralkodó planéták, — ahol a nagyobb emberi boldogság országa van.

Nem Utópia soha el nem érhető földje az, aholvá indulunk, hanem élő és megfogható valóság. Hiszen a Fáraók gúlát építő rabszolgá-jától a mai öntudatos munkásságig, a Tajgétosz hegyétől a gyermekmenhelyekig, a középkor rablólovagjától a jogállamig, az emberiség tel-jes analtabétaságától a kötelező népoktatásig, a koldustarisznyától a szociális biztosításig már megtette az utat az emberiség hajója.

Ha pedig így van. akkor minden rágalom ellenére továbbra is szinetlenül törekednünk kell a valódi népjöllét, a tiszta jogegyenlőség és a szellemnek előítéletektől mentes uralma után, az emberszeretet és a tudás fegyvereivel a jóságot kell munkálnunk, az emberiség újjá-születésén fáradoznunk.

Nem világrengető újításokra törekszünk, ha-nem azzal az elhatározottsággal munkálunk össze, hogy a különböző nemzetiségek és világ-nézetű embereknek olyan társaságát hozzuk össze, amely egy tekintetben feltétlenül homogén, — abban, hogy minden egyes tagját az emberi társadalom jelene és végcéljai irányi-ban tisztult és emelkedett jószándék vezeti, akik nem mindenáron újítani és felforgatni, ha-nem a múlt tanulságain okulva higgadt meg-gondolással építeni akarnak, akik előtt a dolgo-zó emberek egyenlősége, szabadsága és a nem-zetek békéje dogma: ez a mi egyetlen célkitű-zésünk.

Nagy ellentétek forgatagában nehéz és szo-morú időket élünk. Még ma is forrong a vérbe burkolt világ. A vérző sebeket gyógyítani, a romhalmazokat eltakarítani, a gránátoktól fel-túrt földre dúsabban termő, áldáshozó magot vetni, az ellentétek a szeretet szellemével ki-

egyenlíteni: ez a mi legtöbb feladatunk. Bizakodó szívvel, csüggedetlen lelkesedéssel ehhez a munkához kérjük minden jószándékú ember segítségét és minden ármánykodás, konkolyhintő hamisítás dacára ki kell végül is harcolnunk az emberiség szébb és boldogabb jövőjét.

A magyar szabadkőművesség.

A szabadkőművesség mai formájában Angliából terjedt el az egész müveit világon. Londonban négy páholy egyesüléséből 1717. júnus 24-én alakult meg az első nagypáholy, amelynek budzító példája nyomán 1726-ban Prágában, 1742-ben Bécsben alakultak szabadkőműves páholyok. A bécsi páholynak, amelynek vezetője Lotharingiai Ferenc, Mária Terézia férje volt, bőven jelentkeztek magyar tagjai, főkép a testőrök közül. Pesten 1770-ben alakult az első páholy.

A szabadkőműves Bessenyei György és testőrtársai új életre keltették a magyar irodalmat, ők voltak a színészet első pártfogói, ők pendítették meg a Magyar Tudományos Akadémia felállításának szükségét, oki és követőik küzdöttek az alkotmánj helyreállításáért.

Az utánuk következő idők legnagyobb szabadkőművesei gróf Festetics György, aki a keszthelyi híres Georgikont alapította, gróf Széchenyi Ferenc, a legnagyobb magyar atyja és gróf Pálffy Miklós kancellár.

A Martinovics-összeesküvés valamennyi vezető tagja, így Martinovics apát, Hajnóczy. Laczkovics. Sigray és Kazinczy Ferenc, a magyar nyelv újjáteremtője szabadkőművesek voltak. ők terjesztették Az ember és a polgár híres kátéját.

A 19-ik században a magyar szabadkőművesség nagy fellendülésnek indult. Különösen a szabadságharcot követő emigráció szerzett sok hívet a szabadkőművességnak. Amerikai

páholyokban vették fel Kossuth Lajost, Türő Istvánt, francia páholyokban gróf Andrássy Gyulát, Horváth Mihály csanádi püspököt. Rónát Jácint apátot, Rudolf trónörökös nevelőjét.

A 80-as évek a konszolidációt jelentették. Joannovics György közoktatásügyi államtitkár, gróf Károlyi Ede, Pulcsky Ferenc, Rakovszky István, az állami számvevőszék elnöke állottak a szövetség élén. A magyar szabadkőművesség alkotásai közül, amelyeket részben maga teremtett meg, részben kezdeményezése után a nagy közönség valósított meg, álljanak itt a következők: rabsegélyzö egyesület, hajléktalanok menhelye, népkonyhák, szünidei gyermektelep, hülyék nevelőintézete, gyermekbarát-egyesület, önkéntes mentőegyesület, betegágyas nők üdülőháza, Gyermekvédő Liga, Lujza-egyesület, ingyentej egyesület, Teleia, Amphiteis, siketnémákat gyárolító egyesület, vakk intézete, nép- és munkáskaszinók, Szabad Lyceum, jogvédő irodák, népegyetem, népkönyvtárak.

A szabadkőművesség Kassán.

Kassán már a legrégibb időben voltak építő-páholyok. Ezekből keletkeztek a szabadkőművespáholyok 1460. táján. A cassai dóm restaurálása idején talált szabadkőműves jelek ezt kétségtelenné teszik. A szabadkőművesség első cassai történeti hitelességű jelentkezése Kazinczy Ferenc idejéből való, akit 1784. január 16-án vettek fel a miskolci páholyba, amelynek élén későbbi apósa, gróf Török Lajos állott. Kazinczy még ez évben Abauj szolgálatába lépett és megindította cassai tevékenységét. Hozzá csatlakoztak a magyar irodalom akkori jelesei közül gróf Ráday Gedeon, Bacsányi János, Pálóczi Horváth Adám, Földi János, Aranka György és Darvas Ferenc, akik a Kazinczy szabadkőművest neve: „Orpheus“ cím alatt indított folyóiratban terjesztik a humanista eszméket

A későbbi időkben fellépő cassai szabadkő. művesek közül gróf Csáky Tivadar emelkedett nevezetességre, aki gróf Csáky Kálmánnal és másokkal együtt 1870. március 20-án megalakította a „Haladás“ páholyt. A kolerajárvány következtében 1873. szeptember 26-án a páholy megszűnt működni, mig 1874. május hó 9-én „Egyetértés“ néven új életre keltették. Társadalmi egyenetlenségek miatt ez a páholy 1884. július 26-án beszüntette tevékenységét.

Tizenöt év telt el, mig a két páholy maradt hívei elérkezettnek látták az időt a munka felvételére. Benczúr Géza városi főügyész, Deil Jenő kereskedelmi és iparkamarai titkár, Jakab Péter építőmester, Letzter Simon fényképész, Maurer Adolf könyvkeresedő, dr. Moskovics Jakab városi tiszti főorvos, Stadler Sándor takarékpénztári igazgató, Szakmáry Károly nagykereskedő, dr. Szörényi Tivadar orvos és Widder Mór földbirtokos 1899. február hó 25-én megalapították a „Resurrexit“ páholyt, amely 1914. március 28-án saját páholyházába költözött.

Az alapítókon kívül nevezetesebb egyéniségei voltak még a cassai szabadkőművességnek: Antolff Károly, Mártonify Márton, Myskovszky Viktor, Möszl Gusztáv, Éder Ödön, id. Novelly Sándor, Steer Ferenc, Aranyossy László, Schalkház Lipót, Klimkovics Béla, Müllner Frigyes, Halykó Mihály, Lóősz József, Záhr Rezső, dr. Sötér Dávid, Pocsátkó Károly, Hammersberg Jenő, Haltenberger Béla, Pausz Tivadar, Markó Lajos, Saád Lajos, Schiffbeck Mátyás, Malaszt Ferenc, AdJer Adolf, Gerlóczy Géza, dr. Steiner Lipót, Juhász Mór, dr. Hollaender Jenő, Mocsáry József, Fülöp Károly, Lekly Gyula, Lévay István, Kieselbach Gyula, Bereznay János, dr. Szentléleky Gyula, dr. Stamberger Péter, Csengey Gusztáv, Fiedler Szilárd, dr. Grósz Sándor és mások.

A Resurrexit működéséhez fűződik a Fröbelkert létesítése, a felekezeti elemi iskolák városi vezetésbe való átvétele, mumkástanfolyamjok.

népakadémia szervezése, a Bacsányi-kör megalapítása, az eperjesi Thököly és a miskolci Előre páholyok alapítása, a Gyermekvédő Liga cassai fiókjának megalakulása, tüdőbeteggonzó létesítése, népsegítő iroda felállítása, ingyenkenyéregyesület alapítása, a szinpártóió egyesület életrehívása, az állástan tisztviselők segélyezése, kultúrelőadások rendezése.

A szabadkőművesség vezéralakjai.

A szabadkőművességen a művelt világ legkiemelkedőbb egyéniségei fűztek szoros láncot.

Az írók, költők és művészek közül tagjai voltak a szövetségnek: Ady Endre, Blumauer, Börne. Burns, Chamisso, Fichte, Goethe, Herder, Hogarth. Hugó Viktor, Kean, Kipling Rudyard, Kleist, Klopstock, Kotzebue, Lessiog, Schiller, Scott Walter, Thorwaldsen, Voltaire. Wieland, Zola, Brehm, Diderot, Mesmer, Haydn, Mozart, Liszt, Mayerbeer.

Az államférfiak és politikusok közül: Nagy Frigyes, Lotharingiai Ferenc, Monroe. Franklin Benjámin, Washington, Mac Kinley, Roosevelt, Taft, Hardtag, Blücher, Cremieux, Crispi, Gambetta, Garibaldi, Kaunitz. Kitchener, Klapka, Larávette, Mazzini, Mirabeau, Nelson, PoniatowskT. Proudhon, IV. György angol király.

Nincs még egy intézmény, amely a szellem annyi kiválóságának lett volna gyülekező-hele. mint épen a szabadkőművesség. Ez a névsor is bizonyítja, hogy csak a tudatlanság és a rosszakarat emelhet vádakat a szabadkőművesség ellen, amely valójában nem más, mint igaz emberré való nevelés.

Páholyház-avató beszéd

Elmondta 1914. március 28-án:

dr. Grósz Sándor.

Hallgasson el egy kis időre a kalapácsütések munkát hirdető kopogása, hogy szivünkben a nyugalom és áhitat érzésével ünnepelhessük a munkát. Hallgasson el a gáncs, a kicsinylés és kétkedés, maradjanak távol a sivár lelkű bölcsék és a bölcsesség palástjába bukolódzó érdeklővagok, a Don-Quijotték, a kalmár leiknek és kalandorszivük, maradjon távol mindenki, akinek szívét nem tudja betölteni az ünnepi hangulat.

A munkát, a melyet ünnepelünk, mi végeztük, a hajlékot, a melyet ma este az igazság és szeretet templomává avattunk, mi építettük, mi, a balga, lekicsinyelt, lemosolygott ábrányozók, a vesszőparipán nyargaló, csillgó szavakon lelkesülő nagy gyermekek, mi, és nem ők, a kétkedők, a cinikusok, a fásait szívű józanok és sivár lelkű bölcsék. A miénk volt a munka, a verejték és áldozat, és most a mienk, és csakis a mienk az ünnep is. Csakis a mienk, mert hiszen a fitymálok, a negedesek szemében talán a mai ünnepünk sem egyéb, mint, a gyermekjátékok betetőzése, pihenés a gyermekszobában a kártyavár, vagy az építő szekrényből kirakott templom felépítése után.

Ámde mi, a hívők a gyermekszívűek, akik a jelen csúfolódása és gúnykacaja mellett a jövő számára dolgozunk: olyanokért, akiket sohasem láttunk és látni

sohasem fogunk, igazságért és eszmékért, amelyek talán csak akkor győzedelmeskedhetnek. amikor már régen fiú lepte be sárjainkat; mi szívünkben mégis az áhitat érzelmével és a becsületesen végzett munka öntudatával ünnepiünk és tekintünk reád: láng, amely kigyultál ma este szentélyünk falai között, s ujjongó hymnusokkal köszöntünk eszméink szimbóluma: örök világosság!

Mi a mi munkánk célja? Hogy elmenket felvilágosítsa s szívünket minden iránt, ami szép, jó és nemes, fogékonyá tegye.

Ámde amikor, ebben a szabatosan megszabott munkakörben dolgozunk, amikor eszméink terjesztésén s ezzel egy új generáció felnevelésén fáradozunk, amikor a nép gondolkodásának, állami, társadalmi és erkölcsi életének átalakításán munkálkodunk, tehát egy olyan körben ténykedünk, hogy ténykedéstünk eredménye természeteszerűleg csak a jövőben mutatkozhatik; vájjon akkor jogosult-e a gúny, a kicsinylés az eredmény és siker elégtelenisége miatt, s helyén való-e munkánk lebecsülése csak azért, mert sok benne a szó és kevés a tett. Hiszen akár az élő szó, akár pedig az írott betű, a melyből kicsendül a meggyőződés, a lelkesedés, az igazság ereje, korántsem pusztába kiáltó szózat, hanem harangzágás, a mely szentélyünkbe szólítja a hívőket, vagy harci riadó, mely küzdelemre lelkesít.

A szónál kétségtelenül, hatalmasabb agitátor a tett. Ámde mi szabadkőművesek, nem a gigászok szerepére vállalkoztunk, akik erőszakkal és rohammal akarták detronizálni a pogány isteneket, hanem inkább ama galilei halász példáját tartjuk szem előtt, akinek az igazság, a világosság és tanítás fegyverével erőszak nélkül ugyan, de csak hosszú századok után sikerült rombadönteni a gigászok által eredmény-

telenül ostromolt Olimposzt. Nem az a mi hivatásunk, hogy minden nap leromboljunk egy-egy Bastillet, hogy a szabadság, egyenlőség és testvériség nagy harcát megvíjük, hanem, hogy Cartésius és tanítványainak módjára szeressük, ápoljuk, terjessük azokat az eszméket, amelyekből az emberiséget megváltó, nagy forradalom kisarjadzik, s hogy a porosz tanítómesterek példáját követve ez új generációból, öntudatos, fegyelmezett s eszméinkért a diadalmas csatát megvíjni kész és elszánt hadsereget neveljünk.

A tanítás, nevelés, és felvilágosítás a mi munkánk célja, már pedig ennek a munkának gyümölcse lassan érik s talán nem is a mi számunkra érik. De hiszen épen az teszi munkánkat önzetlenné, ideálissá és fenségesé, hogy a közvetlen eredmény, tehát a személyes előny, minden kilátása és reménysége nélkül dolgozunk kizárolag a jövő generáció boldogsága és jóléte érdekében.

Visszariadni a munkától, a látható, a pozitív, a momentán előnyöket nyújtó 'eredmények elégtelensége miatt, nem önzetlenség, hanem üzleti szempont, lebecsülni az olyan erkölcsi, szellemi és anyagi tőke befektetést, amely nem a mának, hanem a holnapnak kamatozhatik, nem idealizmus, hanem kufárelküség; s az állandó, a lankadatlan, a céltudatos munka helyett, valami geniális ötlettől, vagy vakmerő kockázattól várni sorsunk jobbafordulását, várni az emberiséget megváltását: nem szabadkőműves felfogás, hanem kalandor gondolkodás.

Fanyar lelkű, csüggédt szárnyú kétélkedők és kritikusok, akik azt hittétek, hogy az aranybányákban garmadával hever a kincs és az aranyat métermázsás rétegekben hasogatják le a csákányok és nem szemernyi adagokban válogatják ki a törme-

lékből, akik azt hittétek, hogy a szabadkőművesség a gigászok és varázslók birodalma, ahol nem téglát téglára rakva építenek, hanem palotákat varázsolnak elő és sziklavárakat ostromolnak; fölénYES vagy szánó mosolygása bőlcsek és pessimisták, akik ajkbiggyesztve fordultok el tőlünk, mivel még mindég nem sikeiült megváltanunk a világot és jobbá, nemesebbé tenni az emberiséget: ti vagytok az ábrándozók, a lidérclángot leső kincskeresők, ti vagytok a dajkameséken csüngő, légvárakat építő, bohókás nagy gyermekek, ti és nem mi: munkálkodó, verejtékező napszamosok.

Íme, verejtékes, kitartó munkánknak legújabb alkotása, új páholyházunk. Nem Bábel tornya, melynek csucse a felhőkbe nyúlik s nem azért épült, hogy megostromoljuk rajta az eget. De felépítettük, hogy legyen egy hajlék, ahol a Bábel tornyának építése óta egymásra agyarkodó, egymást letíró emberek végre ismét megértik egymást s felismerik egymásban a testvér; hogy legyen hajléka a nemes munkának, bőlcsoje minden megváltó új gondolatnak, asyluma az igazságnak s kiapadhatatlan forrása a szeretetnek és világosságnak.

Munka, amelynek irányítója az igazság, szeretet és világosság, avasd tempommá ezt a hajlékot, tudd boldoggá az emberiséget, s nagyá, virágzóvá a mi szegény hazánkat.